

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (HE 52/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Krista Sinisalo, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Veli Auvinen, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Veli-Pekka Reskola, maa- ja metsätalousministeriö
- ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö
- ylitarkastaja Petri Lindroos, Verohallinto
- johtaja Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Suomen ilmastopaneeli
- Koneyrittäjät ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Bioenergia ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maataloudessa käytettyjen eräiden energiatuotteiden valmisteveron palautuksesta annettua lakia.

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Maataloudenharjoittajille maksettaisiin energiaveron lisäpalautusta EU:n vähimmäisverotasoon asti vuoden 2021 aikana maataloudessa käytetyistä energiatuotteista. Käytännössä palautusta maksettaisiin kevyestä ja raskaasta polttoöljystä sekä R-luokan biopolttoöljystä. Lisäpalautusta maksettaisiin kevyestä polttoöljystä 14,80 senttiä litralta, R-luokan biopolttoöljystä 6,35 senttiä litralta ja raskaasta polttoöljystä 17,17 senttiä kilogrammalta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 toiseen lisätalousarvioesitykseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksessä on kyse kertaluonteisesta maatalouden energiaveron lisäpalautuksesta, jonka tarkoituksena on osaltaan helpottaa maatalouden kustannuskriisiä ja turvata huoltovarmuutta. Varautumisen ministeriryöryhmä linjasi 17.3.2022, että hallitus valmistele kiireisellä aikataululla toimia Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen vuoksi pahentuneen maatalouden kustannuskriisin helpottamiseksi ja huoltovarmuuden turvaamiseksi, jotka lisäävät tukea kotimaiselle ruoantuotannolle akuutissa tilanteessa arviolta noin 300 miljoonalla eurolla. Varautumisen ministeriryöryhmä linjasi 31.3.2022 yhtenä nopeavaikutteisena toimenä maatalouden energiaverojen palautuksen 45 miljoonan euron kertaluonteisesta lisäpalautuksesta vuoden 2021 osalta.

Lisäpalautus maksettaisiin palautusta vuodelta 2021 säädetyssä määräajassa hakeneille maatalouden harjoittajille, jotka ovat saaneet hyväksytyyn palautuspäätöksen. Lisäpalautusta ei tarvitsisi erikseen hakea Verohallinnolta, vaan siitä tehtäisiin uusi valituskelpoinen päätös. Normaalitylanteessa lain mukaiset energiaveron palautukset maksetaan verovuodelta jälkikäteen Verohallinnolle tehtävän hakemuksen perusteella. Hakemuskäsittely on sidottu maatalouden tuloveroilmoituksiin ja niiden aikatauluihin. Vuoden 2021 osalta palautuspäätöksistä on suurin osa tehty ja palautukset myös maksettu maaliskuun aikana. Tavoitteena on, että esityksen mukainen lisäpalautus voitaisiin maksaa mahdollisimman pian lain tultua voimaan niille, jotka ovat jo saaneet hyväksytyyn palautuspäätöksen. Niille, jotka eivät vielä ole saaneet päätöstä, lisäpalautus maksettaisiin, kun palautuspäätös on hyväksytty. Lisäpalautuksen käyttöönotosta on yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisesti tehtävä ilmoitus komissiolle 20 työpäivän kuluessa tuen voimaantulosta.

Esitys kasvattaisi valtion budjetin menoja kertaluonteisesti 45 miljoonalla eurolla vuonna 2022. Keskimäärin lisäpalautus olisi hakijaa kohti noin 1 300 euroa. Yleisimmin palautus jäisi alle 1 000 euron ja kolmasosalla hakijoista alle 500 euron. Lisäpalautuksesta lähes 99 prosenttia koskisi kevyttä polttoöljyä, jota käytetään lämmityksessä sekä erityisesti traktoreissa, kuivureissa ja muissa maataloudessa käytettävissä työkonneissa. Loppuosa koskisi pääasiassa raskasta polttoöljyä, jota käytetään lähinnä kasviuoneissa. Asiantuntijakuulemisessa on esitetty, että energiaveron lisäpalautuksella on maatalouden kustannuksia alentava vaikutus.

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Valiokunta puoltaa esitystä ja katsoo, että sille on olemassa painavat perusteet. Esitys mahdollistaa maatalouden harjoittajien tilanteen helpottamisen kertaluonteisesti nopealla aikataululla kustannuskriisissä, joka on entisestään merkittävästi pahentunut Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen seurauksena. Esitys on myös huoltovarmuuden kannalta perusteltu.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on sivuttu kysymyksiä koskien lain soveltamisalaa ja esityksen suhdetta päästövähennystavoitteisiin. Huomiota on kiinnitetty siihen, että maatalouden energiaverojen palautusjärjestelmä ei ole neutraali, koska se ei koske esimerkiksi nestekaasua. Lisäksi on esitetty, että myös maataloudelle traktori- ja työkoneurakointia suorittavien tulisi olla oikeutettuja palautukseen. Kasvava osa maatalouden traktori- ja työkoneurakoinnista tehdään nykyään urakoitsijoiden toimesta.

Valiokunta toteaa, että esityksen tavoitteena on nopeana toimenpiteenä mahdollistaa lisäpalautuksen maksaminen vuodelta 2021 hyväksytyjen palautuspäätösten perusteella. Kyse on jo tapahtuneesta polttoaineiden kulutukseen perustuvasta lisäpalautuksesta, jolloin mahdollisilla soveltamisalan laajentamista koskevilla kysymyksillä ei ole vaikutusta esitykseen. Järjestelmän neutraalius suhteessa maataloudessa käytettäviin eri polttoaineisiin ja muu mahdollinen soveltamisalan laajennus olisi erikseen selvitettävä kysymys. Valiokunta pitää tärkeänä, että järjestelmän laajennus nestekaasuun ja muu mahdollinen soveltamisalan laajennus selvitettäisiin erikseen viipymättä.

Lisäpalautuksessa on kyse kertaluonteisesta tuesta, joka kohdistuu takautuvasti vuoden 2021 aikana tapahtuneeseen energiatuotteiden käyttöön. Palautus ei siten suoraan vaikuta maataloussektorin energiatuotteiden käyttöön eikä siten tästä näkökulmasta myöskään päästöihin. Asiantuntijakuulemisessa nousi kuitenkin esille kysymys siitä, voiko kertaluonteinen järjestely luoda odotuksia pysyvästä järjestelystä, jolloin esityksellä voisi olla vaikutuksia tulevaan päästökehitykseen. Tältä osin valiokunta korostaa lisäpalautuksen kertaluonteisuutta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 52/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2022 vp

Helsingissä 13.5.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Tarja Filatov sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Vilhelm Junnila ps
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Sari Multala kok
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Anne Kalmari kesk
varajäsen Jari Leppä kesk
varajäsen Janne Sankelo kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen